

En sammenfatting av det erfaringsbaserte kunnskapsgrunnlaget

- Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring

Kunnskapsdepartementet
05.05.2015

Innhold

1. Rammeverket	3
2. Sammenfatting av innsatsområder og tiltak fordelt i de ulike fasene i rammeverket.....	3
2.1. Overgang fra grunnskolen: Identifisere og forberede i samarbeid med kommunene	3
2.2. Oppstart Vg1: Kartlegge og planlegge et tilpasset opplæringsløp	4
2.3. Oppfølging Vg1: Kompensatoriske tiltak i et motiverende læringsmiljø	5
2.4. Oppfølging Vg2: Skape identitet og retning.....	6
2.5. Overgang Vg2–Vg3: Kvalifisere for videre læring	7
2.6. Sluttvurdering: Ingen overraskelser.....	8
3. Fire ulike tiltakskategorier.....	10
3.1. Tiltak og innsatsområder som skal bidra til å gi bedre kunnskap om lokale forhold, fordelt på aktører	11
3.2. Tiltak og innsatsområder som skal bidra til kvalitetsheving og utviklingsarbeid, fordelt på aktører	12
3.3. Tiltak og innsatsområder som skal bidra til å koordinere og samordne innsats, fordelt på aktører	13
3.4. Konkrete tiltak rettet mot bestemte målgrupper, fordelt på aktører	14
4. Oversikt over innsendte tiltak i tiltakskategorier.....	15
4.1. Tiltak som primært handler om å få kunnskap om lokale forhold	15
4.2. Tiltak som primært handler om kvalitetsheving og utviklingsarbeid	15
4.3. Tiltak som primært handler om å koordinere og samordne innsats.....	15
4.4. Tiltak som er direkte rettet mot bestemt målgrupper	16
5. Vedlegg:.....	17

1. Rammeverket

2. Sammenfatting av innsatsområder og tiltak fordelt i de ulike fasene i rammeverket

(inkluderer aktuelle lenker)

2.1. Overgang fra grunnskolen: Identifisere og forberede i samarbeid med kommunene

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
Formalisert samarbeid på ulike nivå: <ul style="list-style-type: none"> • skoleeier • rektor/skoleledere • karriereveiledere og rådgivere • lærere • barnevern, NAV, m.fl. • Utviklingsveiledere i kommunen (UiU) 	Satsinger: <ul style="list-style-type: none"> • Ungdomstrinn i Utvikling • Program for bedre gjennomføring • Yrkesfagsløftet • Lærerløftet
Samarbeid om bl.a.: <ul style="list-style-type: none"> • identifisering og identifikasjonsfaktorer • system og rutiner for overføring av informasjon til vgs og tilbake til kommune/gs <ul style="list-style-type: none"> – Ulike skjema – Dataoverføring – system og rutiner for hvordan informasjon skal brukes – ”merking”, samtykke, hvem skal vite hva, osv. • Utdanningsvalg, arbeidslivsvalg og valgfag på ungdomstrinnet • Forserking av fag 	Ressurser og informasjon: <ul style="list-style-type: none"> • Skoleporten • Grunnleggende ferdigheter • Forserking • Arbeidslivsvalg • Utdanningsvalg • Valgfag
Ulike sommeraktiviteter/kurs	

2.2. Oppstart Vg1: Kartlegge og planlegge et tilpasset opplæringsløp

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
<p>System for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • å følge opp informasjon fra samarbeidspartnere om identifiserte elever • oppfølging av kartlegginger • for tett oppfølging/tilbud om opplæring i perioder <ul style="list-style-type: none"> – For eksempel opplæring i grunnleggende ferdigheter og læringsstrategier • arbeidet mot fravær og å avdekke mønster i fravær • å oppdage mistrivsel og i arbeidet for å øke trivsel for hver enkelt • å samkjøre lokale tiltak <ul style="list-style-type: none"> – Hvem gjør hva når? • Årshjul 	<p>Kartlegging:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nasjonale kartleggingsprøver • Elevundersøkelsen • Udirs kalender med hendelser og frister <p>Satsinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedre læringsmiljø • Vurdering for læring <p>Informasjon og ressurser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mobbing • Skolemiljøutvalg • Statped • PP- tjenesten • Saksgang spesialpedagogisk hjelp • Rett til et godt psykososialt miljø • Tilpasset opplæring • Spesialundervisning
<p>Ekstra tilbud til minoritetspråklige med kort botid i Norge</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetanse for mangfold • Grunnleggende norsk • Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere • Norskopplæring IMDI
<p>Yrkesretting av fellesfagene og opplæring skal oppleves relevant</p> <ul style="list-style-type: none"> • FYR- prosjektet <p>Tilrettelegge tilbud mer etter elevens behov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • "På rett vei" Meld. St. 20. Relevans og fleksibilitet i vgo • FYR

2.3. Oppfølging Vg1: Kompensatoriske tiltak i et motiverende læringsmiljø

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
<p>Direkte rettet mot målgruppa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tett oppfølging fra karriereveiledere og rådgivere • Tett oppfølging ved høyt fravær • Mer tilpasset opplæring • Intensivkurs bl.a. for å styrke grunnleggende ferdigheter • Ekstra opplæringstilbud til elever m IV el. stryk • Styrke tilbud til minoritetspråklige • Eksamenstrening 	<ul style="list-style-type: none"> • "Rett til læring" NOU 2009, Grunnopplæringen • Udir-1-2014 Kunnskapsløftet fag- og timestfordeling og tilbudsstruktur • Endringer i reglene for inntak og formidling i vgo <p>Satsinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedre læringsmiljø • Vurdering for læring <p>De nasjonale senterne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lesesenteret • Matematikksenteret • Senter for IKT i utdanningen • Skivesenteret
<p>Fleksible utdanningsløp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praksisbrev • Lærekandidatordning • Vekslingsmodell <p>Kombinasjonstiltak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Praksisbrev • Lærekandidat • Kombinasjons-tiltak • Søke om forsøk fra opplæringslova • "Utdanning for velferd" Meld. St. 13 (2011-12)- Vekslingsmodell • "På rett vei" Meld. St. 20 (2012-13), Kap 5 Fellesskap og tilpasning i grunnopplæringen
<p>Samarbeid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mellom skoler, OT og NAV med kommuner 	<ul style="list-style-type: none"> • Retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirketoret • NAV- veileder i skole
<p>Prosjekt til fordypning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PFT, Prosjekt til fordypning
<p>FYR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolebasert kompetanseheving/deling • Etablere flere FYR- kontakter, frikjøp av lærere og prosjektledere • Ulike fagdager, plandager for samarbeid mellom lærere (felles/-programfag) og skoler 	<ul style="list-style-type: none"> • FYR
<p>Hospitering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hospitering

2.4. Oppfølging Vg2: Skape identitet og retning

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
Kompetanseheving ved skolene: <ul style="list-style-type: none"> • Karriereveiledning og rådgivning • FYR- skolering • Ulike nettverk 	<ul style="list-style-type: none"> • Skolering via Udir
Direkte rettet mot målgruppa: <ul style="list-style-type: none"> • Læreplasskurs • Ekstra opplæringstilbud til elever med IV eller stryk 	Lærlingundersøkelsen og Lærebedriftsundersøkelsen
Fleksible utdanningsløp: <ul style="list-style-type: none"> • Praksisbrev • Lærekandidatordning • Vekslingsmodell • Kombinasjonstiltak 	Se "Oppfølging Vg1"
Samarbeid med: <ul style="list-style-type: none"> • næringsliv • NAV • kommuner 	<ul style="list-style-type: none"> • Samfunnskontrakten • Retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirketoratet • NAV- veileder i skole
Samarbeid om: <ul style="list-style-type: none"> • PFT • Utdanningsvalg, valgfag, arbeidslivsfag • læreplasser • Hospitering for lærere • Hospitering for elever • Yrkesmesser • Karriereveiledning og rådgivning 	<ul style="list-style-type: none"> • PFT, Prosjekt til fordypning • Lærlingeløftet • Hospitering • Rådgivning Ungdomstrinn: <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidslivsfag • Utdanningsvalg • Valgfag

2.5. Overgang Vg2–Vg3: Kvalifisere for videre læring

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
<p>Flere i lære, flere læreplasser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tett samarbeid mellom fylkeskommune, skoler, kommuner, OT, NAV og næringsliv • Ulike informasjonskampanjer, bruk av digitale verktøy/ nettressurser, jobbmesser, konferanser • Ekstra tilskudd til nye læreplasser • Mer målrettet og tilpasset bruk av PTF • Samfunnskontrakten 	<ul style="list-style-type: none"> • Lærlingeløftet • PFT, Prosjekt til fordypning • Samfunnskontrakten •
<p>Direkte rettet mot målgruppa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidlig avklaring • Kvalifiseringskurs • Alternative vg3- tilbud til de som ikke får læreplass • Nettskole • Styrkingstiltak i påbygg • Forsterket pedagogisk tilbud på Vg3 • Samordne tiltak for målgruppa 	<ul style="list-style-type: none"> • "På rett vei" Meld. St. 20 (2012-13)- Vg3 i skole
<p>Fleksible løp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alternativ Vg3 • Praksisbrev • Lærekandidatordning • Vekslingsmodell • Kombinasjonstiltak 	<p>Se "Oppfølging Vg1"</p> <ul style="list-style-type: none"> • "På rett vei" Meld. St. 20 (2012-13)- Vg3 i skole • Alternativ Vg3
<p>Endre tilbudsstruktur for påbygg</p>	
<p>Redusere tall på påbyggklasser for å få flere til å velge opplæring i bedrift</p>	

2.6. Sluttvurdering: Ingen overraskelser

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
Direkte rettet mot målgruppa: <ul style="list-style-type: none"> • Nettskole/kurs • Tilbud om ekstra undervisning • Eksamenskurs • Læreplasskurs • Leksehjelp • Intensivkurs • Målrettede sommerkurs • Ekstra karriereveiledning og rådgivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalifisering til læreplass og påbygg • Forsterket Vg3 i skole Riktig innhold i link? • Samfunnskontrakten for flere læreplasser

2.7. På tvers av faser: Helhetlig system

Eksempler på innsatsområder og tiltak	Nasjonale føringer, satsinger og ressurser
Dokumenter, planer, prosessbeskrivelser, standarder og lignende som har som mål å heve kvaliteten i skolen	Regelverk: <ul style="list-style-type: none"> • Forsvarlig system § 13-10 - Veileder om kravet til skoleeiere • Opplæringslova kap. 3 • Forskrift til opplæringslova kapittel 13- Oppfølgingstjenesten i videregående opplæring Kunnskapsgrunnlag: <ul style="list-style-type: none"> • Skoleporten • Analyse og statistikk • Utdanningsspeilet • Ungdom utenfor opplæring og arbeid
Kompetanseutvikling ansatte: <ul style="list-style-type: none"> • Skolebaserte kompetanseutviklingstiltak • Etter- og videreutdanning av både lærere og ledelse • Kvalitets- og kompetanseutviklingstiltak i OT • Høyne kvalitet på karriereveiledning 	Videreutdanning: <ul style="list-style-type: none"> • Videreutdanningstilbud for ansatte i Oppfølgingstjenesten • Videreutdanning lærere • Rektorutdanning • Etter- og videreutdanning PPT Ressurser og rapporter: <ul style="list-style-type: none"> • Skoleutvikling • Verktøy for skoleutvikling • Veilederkorps • Etterutdanningsmaterieill for fag- og yrkesopplæring • Rapport Rektorutdanningen • En kartlegging av status og behov for lærerutdanning for yrkesfag • Kvalitet i opplæringen • Veiledning av nyutdannede
Ulike modeller for identifisering, kartlegging og oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Skoleporten
Ulike former for samarbeid <ul style="list-style-type: none"> • mellom skoler og OT • med PPT • med fylkesmann • med politi 	<ul style="list-style-type: none"> • NAV- veileder i skole • Politiet, barn og unge • Fylkesmannen

<ul style="list-style-type: none"> • med NAV, NAV- veileder i skole <p>Kvalitetsforum og andre samarbeidsfora</p>	
<p>Direkte rettet mot målgruppa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avklaringsmøter • Kombinasjonstiltak • Mer fleksibelt inntak • Intensivkurs • Kurs særskilt rettet mot målgruppen i OT • Målrettede tiltak for de som ikke søker vgo eller som har falt fra 	<ul style="list-style-type: none"> • Endringer i reglene for inntak og formidling i vgo • Udir-1-2014 Kunnskapsløftet fag- og timefordeling og tilbudsstruktur
<p>Tiltak for bedre psykisk helse Skolehelsetjeneste</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport Psykisk helse • Helse og omsorgs-departementet • Meld. St. 30"Se meg!- Kap 8 Kvalitetsløft rus og psykisk helse- økt kompetanse og bedre kvalitet • Helsestasjon og skolehelsetjeneste
<p>Styrke det lokale læreplanarbeidet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • "Læreplan i bruk", fag- og yrkesopplæring • Veiledninger til læreplaner
<p>Bedre kvaliteten på fleksible opplæringsløp</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitet i bedriftsopplæringen • Kvalitet i fagopplæringen • Kvalitet i opplæringen •
<p>Bedre kvalitet på og mer kunnskapsbasert karriereveiledning og rådgivning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning

3. Fire ulike tiltakskategorier

Kategoriene og oversikten er utviklet etter en analyse av innsendte prioriterte innsatsområder og tiltak i fylkeskommunene

3.1. Tiltak og innsatsområder som skal bidra til å gi bedre kunnskap om lokale forhold, fordelt på aktører

Skoleeier	Skole/opplæringsarena	Oppfølgingstjeneste
<ul style="list-style-type: none"> • ha kunnskap om skolenes resultater og gjennomføringstall og følger dem over tid • ha oversikt over og kunnskap om ungdom utenfor ordinær opplæring • ha oversikt over og kunnskap om alle aktuelle aktører som jobber for målgruppa • ha oversikt over ressurser og ressursbruk • ha oversikt over eksisterende kompetanse • ha og presentere helhetlig oversikt over tilbudsstruktur og alternative løp • ha definert identifikasjonsindikatorer for frafallsrisiko • ha system for hensiktsmessig informasjonsoverføring mellom de aktuelle aktørene 	<ul style="list-style-type: none"> • identifiserer elever i risikosone på bakgrunn av klare identifikasjonsfaktorer • motta og bruke informasjon fra grunnskolen/kommunen • ha system som gir oversikt over fravær, fraværsmønster og fraværsutvikling på individ-, gruppe- og skolenivå • bruke og følge systematisk opp undersøkelser, kartlegginger og rapporter, både på organisasjons- og individnivå • følge systematisk opp egne resultater gjennom evaluering og målrettede tiltak • god oversikt over tilgjengelige ressurser, så som økonomi, kompetanse, støttefunksjoner, administrasjon og organisatoriske hjelpemidler • oversikt og kunnskap om aktuelle samarbeidspartnere: PPT, NAV, OT, opplæringskontor, kommuner, barnevern, bedrifter, skolehelsetjeneste, BUP, politi osv. 	<ul style="list-style-type: none"> • kjenne og ha nødvendig kunnskap om alle ungdommer utenfor ordinær opplæring • motta og bruke informasjon fra grunnskolen og kommunens øvrige tjenesteytere • oversikt og konkret kunnskap om årsaker til individers frafall • identifisere ungdom i risikosone på bakgrunn av klare identifikasjonsfaktorer (ikke alle utenfor er like usatte) • følge systematisk opp egne resultater gjennom evaluering og målrettede tiltak • ha oversikt og kunnskap om virkemidler og ordninger hos: PPT, NAV, skole, opplæringskontor, kommuner, barnevern, bedrifter, skolehelsetjeneste, BUP, politi osv.

3.2. Tiltak og innsatsområder som skal bidra til kvalitetsheving og utviklingsarbeid, fordelt på aktører

Skoleeier	Skole/opplæringsarena	Oppfølgingstjeneste
<ul style="list-style-type: none"> • bruke kunnskapsgunnlaget til å fastsette mål, prioritere tiltak og følge opp utvikling slik at skolene tilbyr elevene et godt læringsmiljø og bedre læringsutbytte • ha og formidle tydelige, konkrete forventninger til skolene om å forbedre kvalitet på utvalgte områder • samarbeid og åpenhet om kvalitetsindikatorer • tilby støtte, oppfølging og kunnskap i utviklingsarbeid • arrangere og koordinere kurs, videre- og etterutdanning på bakgrunn av behov • tilby felles modell for identifisering, kartlegging og oppfølging av enkeltelever • planer, prosessbeskrivelser, standarder og lignende som har som mål å heve kvaliteten i skolen • evaluere tilbudsstruktur • systematisk oppfølging av skolens og OTs resultater gjennom evaluering og målrettede tiltak • jevnlig evaluere ressursbruk, omdisponere ved behov. 	<ul style="list-style-type: none"> • bruke kunnskapsgunnlaget til å fastsette mål, prioritere tiltak og følge opp utvikling slik at elevene får et godt læringsmiljø og bedre læringsutbytte • plan for kompetanseheving på bakgrunn av evaluering av behov • system for skolebasert kompetanseheving og deling • kollektiv forankring og systemisk innføring av tiltak • enkeltlærere får støtte og hjelp til implementering av tiltak • utvikle kunnskapsbasert karriereveiledning og sosialpedagogisk rådgiving • hospitering • delta på nasjonal og lokal skolering, videre- og etterutdanning av lærere • mer målrettet og tilpasset bruk av 'prosjekt til fordypning' • bedre kvaliteten på fleksible opplæringsløp • styrke det lokale læreplanarbeidet • arrangere ulike fagdager, plandager for samarbeid mellom lærere (fellesfag/programfag) og skoler • jevnlig evaluere ressursbruk, omdisponere ved behov. 	<ul style="list-style-type: none"> • plan for kompetanseheving (etter- og videreutdanning) på bakgrunn av evaluering av behov • bruke kunnskapsgrunnlaget til å fastsette mål, prioritere tiltak og følge opp utviklingen slik at OT-ungdom får størst mulig utbytte av tiltakene • system for tverrfaglig kompetanseutvikling og deling på tvers av sektorer og forvatningsnivåer • arrangere tverrfaglige møter, plandager, fagkonferanser for å utvikle og styrke samarbeidet mellom NAV, kommunale tjenester og skoler og fagopplæring m.fl. • utvikle samarbeidsverktøy • gode rutinebeskrivelser, kvalitetsdokument, håndbøker • samarbeid med skolene om forebyggende tiltak mot frafall • evaluere tiltak

3.3. Tiltak og innsatsområder som skal bidra til å koordinere og samordne innsats, fordelt på aktører

Skoleeier	Skole/opplæringsarena	Oppfølgingstjeneste
<ul style="list-style-type: none"> • initiere/koordinere/formalisere/styre nettverk på tvers av organisasjoner, etater og forvaltningsnivå • Tilby felles fylkeskommunalt årshjul med oversikt over alle aktuelle frister, tiltak og forventet samarbeid • initiere og koordinere tiltak på tvers av skoler og forvaltningsnivå • sørge for en bred tilbudsstruktur og informere om mulige fleksible løp: <ul style="list-style-type: none"> ✓ alternativt vg3 ✓ praksisbrev ✓ lærekandidatordning ✓ vekslingsmodell ✓ kombinasjonstiltak (skole – NAV) 	<ul style="list-style-type: none"> • ha formalisert kontakt og samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere: PPT, NAV, OT, opplæringskontor, kommuner, barnevern, bedrifter, skolehelsetjeneste, BUP, politi osv. • samordne virkemidler og tiltak med aktuelle samarbeidspartnere • helhetlig oversikt over alle ekstratilbud • samordne tiltak for målgruppa • ha en lederforankret plan for tverrfaglige arbeidsprosesser og samarbeidsflater på skolen, med klargjort rollefordeling • god og hensiktsmessig informasjonsflyt i organisasjonen • bruke felles fylkes kommunalt årshjul i samarbeidet med andre aktører både i planlegging og gjennomføring av tiltak 	<ul style="list-style-type: none"> • koordinere innsatsen fra samarbeidspartnerne: skole, PPT, NAV, opplæringskontor, kommuner, barnevern, bedrifter, skolehelsetjeneste, BUP, politi osv. • samordne konkrete tiltak virkemidler og tiltak med aktuelle samarbeidspartnere • ha system for kommunikasjonsflyt og informasjonsutveksling mellom alle aktuelle samarbeidspartnere og bidragsyttere • bruke felles kommunalt årshjul i samarbeidet med andre aktører både i planlegging og gjennomføring av tiltak • etablere og videreutvikle både administrative og operative samarbeids- og samhandlingsavtaler med alle kommuner, lokale NAV kontorer i fylket og fylkesleddet i NAV

3.4. Konkrete tiltak rettet mot bestemte målgrupper, fordelt på aktører

Skoleeier	Skole/opplæringsarena	Oppfølgingstjeneste
<ul style="list-style-type: none"> • samordne tiltak for målgruppa • klargjøre og utnytte lokalt handlingsrom • samarbeide med næringsliv, opplæringskontor, skoler, kommuner, OT og NAV for flere læreplaner • i gangsette ulike informasjonskampanjer • tilby bruk av digitale verktøy/nettressurser • arrangere jobbmesser og konferanser • ekstra tilskudd til nye læreplaner • ivareta intensjonen og bruke virkemidlene i samfunnskontrakten • legge til rette for /tilby et mer fleksibelt inntak • være pådrivere i arbeidet overfor skolene om mer fleksible opplæringsløp, vekslingsmodeller, grunnkompetansemodeller • innfase Praksisbrevet • koordinere hospitering 	<ul style="list-style-type: none"> • tett oppfølging og behovsavklaring • hyppig karriereveiledning og/ eller sosialpedagogisk rådgivning • tett oppfølging ved fravær og mistriivsel • NAV- veileder i skole • tverrfaglige team med psykolog (rekrutteringsordningen til Hdir - under utrulling) • tidlig avklaring av opplæringsløp • mer tilpasset opplæring og tilbud om ekstra undervisning • spesialundervisning • intensivkurs bl.a. for å styrke grunnleggende ferdigheter • leksehjelp • ekstratilbud til minoritetsspråklige • kvalifiseringskurs • nettskole/- kurs • sommerskole og -kurs • læreplasskurs • eksamenstrening og -kurs • alternative vg3- tilbud til de som ikke får læreplass • styrkingstiltak i påbygg • kombinasjonstiltak (skole – NAV) • hospitering 	<ul style="list-style-type: none"> • avklaringsmøter • oppfølgingsplaner • Kombinasjonstiltak (skole – NAV) • ulike målrettede tiltak og kurs for de som ikke søker vgo eller som har falt fra • følge opp ungdom som er i ulike kommunale tiltak i samarbeid med kommunene • ekstra oppfølging av elever som har praksisplass via NAV i kombinasjon med opplæring fra FK • ekstra oppmerksomhet på OT-ungdom som er i NAV tiltak (de kommer ut igjen) • sommerskole • kvalifiseringskurs

4. Oversikt over innsendte¹ tiltak i tiltakskategorier

4.1. Tiltak som primært handler om å få kunnskap om lokale forhold		
IKO		AA ² Tett på fra dag 1 AK IKO- modellen (fra 8. trinn- vg3) RO Randaberg kommune 'Glidelåsen'
Kunnskaps- overføring		RO Kommunerunden (13 av 26 kommuner) TR Tverretattlig møteplass
4.2. Tiltak som primært handler om kvalitetsheving og utviklingsarbeid		
System- og kvalitets- utvikling	1	AK Den gode Akershuskolen (alle skoler) FI Utvikling av felles pedagogisk plattform HE Skolebasert kompetanse-utviklingsprosjekt, (læringsledelse 8 skoler) VA Overordnet kvalitetssystem
	2	HE skole-hjem samarbeid (1 skole) MR Karriereløypa (alle gs + vgs) OS Prosjekt for fag- og yrkesopplæringen (PROFF)
Læringsmiljø	1	BU Klar, ferdig, RO (1 skole) MR Spesialistlærer i læringsmiljø og klasseledelse (1 skole KVS) VE SMART skolestart (1 skole Nøtterøy)
	2	SF Læring og læringsmiljø BU KRAFT (1 skole) VE Slik vil vi ha det! (1 skoleThorH)
4.3. Tiltak som primært handler om å koordinere og samordne innsats		
Samarbeid fylke- kommune		FI Partnerskapsavtaler AK Kvalitetsforum RO Utvidet skoleeierforum VA Kommuneavtaler
Psykisk helse		MR Miljøterapeutar i skulen (1 skole, Herøy) NT BUP i skolen (alle skolene) TR God overgang fra vg2 til læreplass (start 2015) VE Psykisk helse PPT
Diverse samarbeid	1	AA Sammen om fellesfagene og skolerådgivning HO Pilot - førebygging av fråfall blant lærlingar OP Kvalitetsgrupper (alle skoler+skoleeier) NO Karrierehus (OT/voksne)
	2	FI Fagopplæring i nord ST Passivhus- Aktiv læring

¹ Innsendt februar 2015

² Alle tiltakene har kommuneinitialer i tittel

4.4. Tiltak som er direkte rettet mot bestemt målgrupper

Læreplass	1	NO Prosjekt fagopplæring NT VGS mer ansvar for formidling SF Betre formidling gjennom lokal nettverksbygging og PTF (alle YF- skoler) VE Fireårsløpet: Skolenes økte ansvar for det 4 årige yrkesfagløpet fram til sluttkompetanse
	2	HE Fra elev til lærling OP Yrkesfagsmotivator SF Vekslingsdialogen vg2 til vg3 lære ST Mentorordning for lærlinger (Tiller vgs)
	3	OS Lærlingprosjektet BU Aktiv mot læreplass ØS Fra arbeidspraksis til læreplass, FON
Forebyggende tiltak	Kvalifisering	AK Overgang Vg2-Vg3, kvalifiseringskurs for lærlinger SF Kvalifisering i skule (alle trinn, alle skoler) TE Kvalifiseringskurs (Udir, tiltak 39) VA Styrking av overgangen VG2-VG3
	Intensivopplæring	RO Intensivopplæring TE Open dør (start 2015, pilot 2 skoler) VA Tett på elever som ikke består
	Intensivkurs	FI Sommerskole OS Eksamenskurs sommerskolen
	Kroppsøving	ST Alle skal med - yrkesretting av kroppsøvingfaget (8 skoler) ST Interessedifferensiert undervisning (1 skole) ØS Interessedelt kroppsøving
	Psykisk helse	AA Forventningssamtalen og elever med psykososiale utfordringer MR Sjef i eget liv (1 skole, Borgund) NO Forebyggende team (1 skole Bodin) TE Skolen som arena for barn og unges psykiske helse (1 skole)
Tilbakeførende tiltak	I skole	HE Finn din vei HO Studiesenter og baseskule (28 skoler, men lokal innretting) NT Brua- trappa (flere skoler, men lokal innretting) RO Baser- unge utenfor
	Alternativ arena	BU Arbeidsinstituttet (4 avdelinger) HO Hyssingen Produksjonsskule MR I ung VA Jobbskolen
	Andre	AA Kompetansemål for ungdom – et samarbeidsprosjekt mellom OT- NAV NT Ungdomsprosjektet SF Tilbakeføring av OT-ungdom til kompetansegivande opplæring TR Prepkurs OT- ungdom
Alternative opplæringsløp	1	FI Kombinasjonstiltak for lærekandidat og ungdom NT Lærekandidatordningen ØS Lærekandidatordningen
	2	ST Den tredje vei TE Talent til fagarbeider ØS Varig tilrettelagt arbeid (VTA)

5. Vedlegg:

Alle tiltakene i kap. 4 er beskrevet etter følgende mal³:

Mal på tiltaksbeskrivelse

Det er ønskelig med en så **kort**, men **presis** beskrivelse av *tiltaket* som mulig. Tiltaket må 1) være aktuelt for målgruppen for programmet (jfr. rammeverket), og 2) ha en overordnet målsetting om å bedre gjennomføringen i vgo. Definisjonen av begrepet *tiltak* skal forstås i vid forstand:

- Tiltak kan være av ulik type. Det kan være ”konkrete tiltak rettet mot målgruppa”, men det kan også være mer systemrettede tiltak som faller inn under kategoriene ”kunnskap om lokale forhold”, ”kvalitetsheving og utviklingsarbeid” og ”koordinering og samordning”.
- Tiltak kan være forankret på ulike nivå . De kan også innbefatte hvordan lovpålagte oppgaver og tjenester gis en lokal innretning som gjør at det er interessant for andre.
- Tiltak kan være tidsavgrensede prosjekter eller innsatser, men også mer permanente ordninger.

Ettersom definisjonen av tiltak er såpass vid er ikke alle spørsmålene like aktuelle for alle typer av tiltak.

Målet er å få en så god analyse av tiltaket at informasjonen kan brukes av andre som ønsker å gjennomføre tilsvarende tiltak i Spor 1 (bedre kvalitet på det kontinuerlige arbeidet), samt å få nok informasjon for å vurdere om tiltaket kan være aktuelt for Spor 2 (systematisk utprøving).

---

³ Beskrivelser av de enkelte tiltakene eller underkategoriene fås på henvendelse (liel@kd.dep.no)

Fylke:	
Tittel på tiltaket:	
Gi en kort beskrivelse av hva tiltaket går ut på.	
Hva slag type tiltak er dette? Er tiltaket en del av et større system? Se definisjon av 'tiltak'.	
	Spørsmål
Problem- beskrivelse	Hva er/var begrunnelsen for tiltaket? Hva var situasjonen før tiltaket ble igangsatt?
	Hvem tok initiativ for å igangsette tiltaket?
	Hva er/var begrunnelsen for at nettopp dette tiltaket ble valgt for å løse akkurat denne utfordringen/problemet?
Mål og målgruppe	Hva er/har vært målet med tiltaket? (utover å bedre gjennomføringen i vgo)
	Hvilke kriterier/indikatorer for måloppnåelse er laget?
	Hvilken målgruppe er tiltaket rettet mot? Er det noen begrensninger for deltakelse og/eller egne kriterier for deltakelse?
Forankring	Hvem er hovedeier av tiltaket?
	Hvilke deleiere eller andre aktører er involvert? (Sentrale aktører: Skoleeier/skole/ NAV/kommune/ andre?)
	Hvor/hvordan ble tiltaket besluttet gjennomført?
	På hvilke (forvaltnings)nivå er tiltaket forankret? Beskriv rollene/ansvaret.
	Hvem leder/har ledet tiltaket?
Gjennom- føring	Er tiltaket gjennomført i en bestemt tidsperiode eller er det en del av en permanent ordning ? Beskriv varighet og eventuell tidsavgrønsing.
	Hvilket omfang har tiltaket (hatt)?
	- Hyppighet på aktivitet/frekvens. - Deltakere (personer/ skoler/institusjoner/ etater osv.)
	Hvordan blir/ble deltakerne rekruttert ? Frivillig, søke seg til, oppsøke, motivere osv. Er det brukt noen spesielle "triks" for å motivere for deltakelse?
	Hvor blir/ble tiltaket gjennomført? Arena/er
Kapasitets- bygging	Hvilken eksisterende kompetanse har tiltaket vært avhengig av?
	Hvor mye tid er brukt til planlegging og tilrettelegging ?
	Hvilke ressurser har tiltaket vært avhengig av? Økonomi, drivkrefter.
	Er det gjennomført opplæring ? I så fall hvilken?
Oppfølging	Hva slags støtte er gitt underveis? Av hvem til hvem?
	Har det vært laget delmål og/eller milepæler ? I så fall hvilke?
	Er det gjennomført noen form for deltakerevaluering ? Beskriv.
Vurdering/ evaluering	Hvilke resultat har tiltaket gitt? Beskriv hva det er som gjør at dere vurderer tiltaket som vellykket. Eksempler på resultat:
	- Nedgang i frafall i noen overganger
	- Flere av deltakerne <i>tilbake</i> i opplæring
	- Mindre fravær
	- Bedre resultater

	<ul style="list-style-type: none"> - Mer motivasjon - Mindre spesialundervisning - Nye etablerte rutiner/system - Mer/annen ansvarliggjøring
	Hvis tiltaket ennå ikke er evaluert, beskriv hvordan dette planlegges gjort.
	Hvilke forutsetninger vurderes som viktige for at tiltaket er /har vært vellykket? Vis til faktorer av det som tidligere er beskrevet (og evt annet) som dere vurderer som spesielt <i>avgjørende</i> for suksess.
	Har dere i gjennomføringen av tiltaket møtt hindringer og/eller motstand ? Beskriv. Hva var viktig/hva ble gjort for å minske/reducere disse/den?
	Hva slags dokumentasjon finnes på tiltakets virkning/resultat? Eksempler på dokumentasjon: <ul style="list-style-type: none"> - Resultat fra evaluering - Karakterer/kartlegginger - Fraværsstatistikk - Gjennomføringsstatistikk - OT- NAV- statistikk/ informasjon - Etablerte rutiner/system
Hvis dere skulle gjort dette igjen, er det noe som burde vært gjort annerledes ? Hva, hvordan, hvorfor.	